

WES 1990. aastatel

Eesti iseseisvumise taastamisega täitusid eestlaste unistused oma vabast riigist. 1990. aastate alguses oli WES-il üritusi vähem kui 1980. aastatel ning osaliselt võib põhjuseks pidada seda, et rohkem tähelepanu pöörati värskelt vabanenud Eesti riigile. Mitmed aktiivsed WES-i liikmed tegutsesid selle nimel, et aidata Eesti ühiskonda paremale järjele, näiteks asutas Ago Ambre 1990. aastal Eesti Ameerika fondi ning organiseeris selle kaudu Eestisse abisaadetisi.

Liina Keerdoja mäletab, et pärast 20. augustit 1991 korraldas WES samal sügisel Eesti iseseisvumise taastamise tähistamise Bethesda naisteklubi ruumides, kus ta luges luuletuse ning kuidas eestlased Washingtonis rõõmustasid iseseisvumise taastamise üle: „Kui see tegelikult toimus, siis mina ütles, et eesti inimesed üldiselt olid väiksel joovastuses. Mina kaasa arvatud. Mul oli niisugune õilis ja ülendav tunne kirjutada kirja Eestisse ja sa võid panna Estonia, ei mingit SSR sinna lõppu. See oli kohe nagu uskumatu. Nüüd on see täitsa tavaline, aga tol ajal oli see elamus, et sai nii teha,“ rääkis Keerdoja.

Maria Pedak-Kari mäletab ka seda, kuidas osad eestlased hakkasid arutlema seltsi edasise vajalikkuse üle, sest peamine eesmärk – Eesti nõukogude okupatsioonist vabastada – oli tõeks saanud: „Siis hakkas rohkem, et kus me peame üritusi, mis üritusi, kas meid on üldse vaja, milleks meid on üldse vaja, nii et see diskussioon kestis,“ rääkis Pedak-Kari.

Kuna WES-il pole kunagi oma maja olnud, nagu näiteks oli eesti seltsidel New Yorgis ja Baltimore's, siis oli üheks suureks sündmuseks Washingtoni eestlaskonna jaoks Eesti saatkonna avamine. Eesti riik ostis 1994. aastal hoone aadressil 2131 Massachusetts Avenue ning hoone muutmisel saatkonnaks tegi head tööd kohalik eestlane arhitekt Madis Valge.

Anu Grabbi kolis Washingtoni piirkonda Alexandriasse 1990. aasta augustis ning mäletab, et tol ajal olid seltsis jätkuvalt aktiivsed Krista ja Veljo Areng, kelle kodus eestlaste kokkusaamised toimusid ning Ellen Keder, kes oli juhatuses. Anu mäletab Ellenit hästi: „Tema oli sel ajal nagu tõeline eesti seltsi hing, tema küpsetatud pirukaid mäletab vist iga eestlane, kes sel ajal oli seal nendel üritustel käimas. Just Elleni kodus olid alati üritused ja tema jättis sellise märgi maha kõigile nendele üritustele oma avatuse ja kokakunsti ja meeldiva käitumisega,“ rääkis Anu Grabbi.

1990. aastate keskel hakkasid seltsi üritusi toimuma Jaak Pedaku juures. 1990. aastate teises pooles sai esimeheks Gunnar Paabo. Juhatusse kuulusid sel ajal ka Anu Grabbi ja Anu Leemaa ning Liina Keerdoja oli kirjatoimetaja.

WES-i tegevus 2000. aastatel

2000. aastate alguses jätkas WES-i esimehena vanema põlvkonna eestlane Gunnar Paabo. Seltsi tegevus oli jäänud soiku, sest keeruline oli leida aktiivseid eestvedajaid, isegi aastakoosolekuid enam ei toimunud.

Marju Rink-Abel meenutas: „Põhiliselt oli see probleem, et ei olnud enam kedagi, kes oli nõus ametit üle võtma ja Gunnar enam ei suutnud ka korraldada seltsi üritusi, nii et tegevus oli päris tagasi tõmbunud.“

Seetõttu otsustas Marju Rink-Abel seltsi tegevuse uuesti käima lükata ning kutsus appi kaks teist endist esimeest, Lya Karmi ja Maria Pedak-Kari. Rink-Abel rääkis, kuidas see sündis: „Siis me korraldasime asja niimoodi, et Maria oli jälle nõus olema esimees aga selleks oli vaja koosolekut, et hääletada. /.../ Nii et me otsustasime, et emadepäeval kirikus, kus oli koosviibimine, et mina võtan sõna kohvilauas ja ütlen, et meil on vaja siin WES-i aastakoosolekut praegu siinsamas pidada, et meil on siin seltsi liikmed olemas ja nüüd me teeme seda. Ainuke päevakorra punkt – valimised, et meil on vaja uut esimeest valida, kelleks on nõustunud Maria Pedak-Kari ja me täname väga Gunnar Paabot, kes on aastaid ja aastaid seltsi juhatuses olnud ja esimees olnud. Kes on selle poolt? Kõik tõstsid käe ja asi oli tehtud.“

Maria Pedak-Kari meenutas: „Marju Rink-Abel helistas mulle ja ütles, et tead on kava, et seltsil ei ole liikmeid, keegi ei ole huvitatud, pannakse pood kinni ja ma ütlesin, et ei, see on natuke absurdne.“

Maria tegutses teist korda WES-i esimehena aastatel 2009.-2011: „Igatahes me panime uue juhatuse kokku ja siis me hakkasime täitsa uuesti peale sellepärast, et seltsi kassa oli tühi, nimekiri oli vana. Üritusi ei olnud olnud väljaarvatud jaanipäev, võibolla vabariigi aastapäev ja me hakkasime uuesti selle ehitamistööga peale,“ rääkis ta.

Alates 2009. aastast liikus WES-i tegevuse põhiohk järk-järgult noorte lastega perede suunas, kes Washingtoni piirkonda olid kolinud. Hakati korraldama lastele suunatud üritusi nagu kõrvitsapeod, jõulupuu ja lihavõttepeod. Maria Pedak-Kari ütles: „Meil kolis siia Eestist inimesi, meil oli palju sega-abielusid, eesti naised tõid oma ameerika mehed tagasi siia ja kõikidel olid lapsed ja sellega muutus tegevus laste suunas.“

2011. aastal alustas Eesti suursaadikuna Washingtonis tööd Marina Kaljurand, kellel oli suur roll kohalike eestlaste ja saatkonna suhete tihendamisel. Maria Pedak-Kari rääkis: „Me oleme hästi heas olukorras, meil polnud vaja maja osta, sest meil oli saatkond. Meil võttis natuke aega, et saatkonnaga luua kontakt, aga kui nad olid ükskord loodud, nad olid tohutult head. Marina Kaljurannaga tegutseda oli lihtsalt oivaline.“

2011. aastal sai seltsi esimeheks Andres Sütt, kes juhtis sama aasta kevadel suure piduliku WES-i 50. aastapäeva balli korraldamist. Pidulik ball toimus Rootsi majas Georgetownis ning Ühe peo osana koguti annetusi Washingtoni eesti kooli avamise jaoks.

Anu Grabbi juhatusel avati 2011. aasta sügisel Washingtoni eesti kool, mis tegutses algusest peale läti majas Rockville's. Anu Grabbi meenutas: „See oli ühine mõte meil seltsis, et on kooli vaja ja kuna mul oli kõige suurem kogemus koolide alal Baltimore's ja FSI-s, et siis jah tehti mulle ettepanek. See oli väga põnev väljakutse, seda ma tegin rõõmuga. Panin õpetajate komplekti kokku ja õppekava.“ 2014. aastal võttis eesti kooli juhi koha üle Kaia Kirchmann.